

Ideewinkel 15 jaar!

Interview met Marijke Deurloo, algemeen bestuurslid van 2012 tot 2016 en projectleider van Filosofie van de Duurzaamheid

Interviewer: Anneke van Rossum, oktober2020

Marijke Deurloo, foto gemaakt door haar dochter: Marjo Buijs

Op 15 maart 2020 bestond de Ideewinkel 15 jaar. Margje Vlasveld en Anne Marie van Dam hebben al over het reilen en zeilen van de beginjaren verteld. Maar welke kentering maakte de Ideewinkel halverwege haar bestaan door? Hoe is het om in het bestuur te zitten? Wat kun je als bestuurslid doen? Wat speelt er nu? Zijn er herkenningspunten? Onze secretaris, Anneke van Rossum, gaat in gesprek met Marijke Deurloo, algemeen bestuurslid in de periode van 2012 tot 2016 en nu projectleider van Filosofie van de Duurzaamheid.

Ik besepte dat ik jou nog niet goed ken. Daarom heb ik een blik geworpen op jouw linked Inn profiel. Daar heb ik het volgende gelezen: Je hebt een Master of Science behaald, je onderschreven vaardigheden zijn ICT en Interim Management. Je hebt lange tijd als adviseur en vier jaar daarna als integriteitscoördinator gewerkt op het Ministerie van VWS. Je hebt onderzoek gedaan naar keuzegedrag en besluitvorming bij (zorg)innovatie. Je was lid van de Denk - en Doetank Burger Overheid én – nu komt het: van 2012 tot maart 2016 lid van het Kenniscentrum voor Duurzame Ontwikkeling en Burgerinitiatieven, de Ideewinkel dus. Dat maakt mij nieuwsgierig naar de rode draad in jouw leven.

Tja, er is niet echt sprake van een rode draad. Het ene werk is het andere niet. Ik heb heel veel verschillende dingen gedaan bij het Ministerie van VWS. Als je toch naar een rode draad wil zoeken, dan is dat verbondenheid. Dat is de kern van hoe ik in het leven sta. Het werken voor een publieke zaak past hier heel goed bij. Volksgezondheid, welzijn en sport zijn heel belangrijke aspecten van het leven, waar ik graag een steentje aan bijdraag. Dat is wat anders dan bijvoorbeeld het verkopen van tandpasta. Ik heb informatiewetenschappen gestudeerd, het lijkt over techniek te gaan, maar het gaat vooral over het gedrag van mensen. Voor het *onderzoek naar keuzegedrag en besluitvorming bij (zorg)innovatie* keek ik vanuit de sociale psychologie en gedragseconomie welke innovaties er kansrijk kunnen zijn. Het gaat dan niet om het individu, maar om welke processen er spelen. Neem nu bijvoorbeeld de corona-app. Wat zorgt ervoor dat mensen deze gaan vertrouwen en daardoor gebruiken? Daar komen dan heel wat gedragsaspecten bij kijken. En daar ben ik altijd in geïnteresseerd in geweest.

Wat versta je precies onder verbondenheid?

Het idee dat alles met alles verbonden is. Als je je verbonden voelt met alles en iedereen, dan is het ook wel aardig om iemand niet iets vervelends aan te doen. 'Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet'. Dat is in de praktijk best wel lastig af en toe, maar dat is wel mijn streven. En dan kom je vanzelf op duurzaamheid uit, want je kunt bijvoorbeeld wel hier terpentijn door het riool gooien, maar het komt er ook ergens anders weer uit. Het één heeft gevolg voor het ander.

Wanneer is jouw belangstelling voor duurzaamheid ontstaan? En wat versta je hieronder?

Als kind al hield ik van natuur. Ik groeide op in Tholen in Zeeland en was veel buiten. Mijn eerste levendige natuurherinnering was, dat ik samen met een vriendje onder de keukentafel met verbazing naar een halve rode kool heb gekeken. Hoe het zonlicht hierop scheen en hoe mooi dat was! Ik was toen vijf of zes jaar oud. Ook las ik altijd veel, niet alleen fictie. Ik houd van filosofisch getinte boeken. Ik heb mee gedaan aan demonstraties tegen kernenergie. Het rapport van Rome verscheen, waardoor ik het wel belangrijk vond om iets te gaan doen tegen de opwarming van de aarde en de klimaatdoelstelling erg belangrijk ging vinden. Abstracte duurzaamheid dus. Maar in die tijd al had ik bij het boodschappen doen mijn eigen tas bij me en zei ik tegen de verkoper: "Doe maar in de tas en niet in plastic"

Wat zorgde ervoor dat jij in het bestuur van de Ideewinkel ging?

Ik vind het erg belangrijk dat duurzaamheid op de agenda van de stad blijft staan en dat de mensen die hiermee bezig zijn met elkaar in verbinding worden gebracht. Daarom bezocht ik de Groene Ideecafé avonden. De Ideewinkel heeft een mooie doelstelling, legt het accent op faciliteren en niet op prediken. Je kunt mensen helpen die met duurzaamheid bezig zijn. Dat vind ik een goede manier en dat maakte dat ik wel iets voor de Ideewinkel wilde gaan doen en daardoor in het bestuur terecht kwam.

Kun je een kenschets geven van de Ideewinkel in die tijd?

Toen ik in 2012 algemeen bestuurslid werd, was Margje Vlasveld nog coördinator en Anne Marie van Dam al projectleider van Vrij Groen. De winkel bestond niet meer. Het Groene Ideecafé werd gehouden in Scheltema. De Ideewinkel had een pioniersfunctie. In het bestuur zaten Peter van Helsdingen, voorzitter, Gerrit Jan de Bruijn, oprichter en bestuurslid en Adriaan Arends, secretaris.

Gerrit Jan heeft tijdelijk de rol van penningmeester op zich genomen totdat Anja Möltgen hiervoor in het bestuur kwam. Eigenlijk zou jij hen ook moeten interviewen! Peter en Gerrit Jan bijvoorbeeld kunnen je zoveel vertellen. Peter is een spinnendeskundige

<https://www.unity.nu/Artikelen/oegstgeest/spinnenkenner-peter-van-helsdingen-ridder-in-orde-van-oranje-nassau> en Gerrit Jan was de initiatiefnemer van Het Bewaarde Land. Door het Bewaarde Land zijn wel tienduizend schoolkinderen vertrouwd geraakt met de natuur.

<https://www.bewaardelandmeijendel.nl>. In 2014 zijn Margje en Gerrit Jan vertrokken:

<https://sleutelstad.nl/2014/06/27/oprichters-ideewinkel-nemen-afscheid/>.

Wij merkten dat de Gemeente zélf duurzaamheid steeds belangrijker ging vinden en ook de verbinding ging zoeken met allerlei groeperingen die met duurzaamheid bezig waren. “Als de gemeente gaat doen, wat wij ook willen, dan kunnen wij onszelf wel opheffen” dachten wij, “of wij kunnen kijken of wij op een andere manier toegevoegde waarde kunnen hebben”. Er is toen een aantal strategiesessies belegd. De conclusie was dat de meerwaarde zou kunnen zijn als de Ideewinkel een paraplufunctie gaat bieden aan nieuwe duurzame initiatieven. De initiatiefnemers hoeven dan geen nieuwe stichting op te richten, worden niet belast met het zoeken naar een bestuur en worden ondersteund op het gebied van financiën en public relations. Daardoor kunnen zij zelf aan de slag waarvoor zij op aarde zijn. Sinds 2015 is dat de doelstelling.

Ik ben een beleidsnotitie hierover van jou tegengekomen in het archief. Is deze koerswijziging dan op jouw conto te schrijven?

Nou ja, niet zozeer op mijn conto. Ik heb het stuk wel geschreven, maar we hebben het samen bedacht op de strategiesessies.

Ik merk dat dezelfde vraagstelling uit die tijd nu ook weer opgeld doet. Binnen de Global Goals zijn er verschillende lokale nieuwe initiatieven, waar de Gemeente ook een duidelijke rol in speelt. Ook nu is het nodig dat de Ideewinkel zich weer bezint op haar positie. Het 15-jarige jubileum gezien in de contextuele ontwikkelingen van toen en nu is wel een goede aanleiding om helderheid en input hiervoor te verkrijgen. Heb jij tips voor ons?

Op zich is het een goed teken dat er meer vergelijkbare initiatieven ontstaan en dat je daardoor als Ideewinkel opnieuw moet kijken wat je rol zou kunnen zijn. Het zegt ook iets over draagvlak. Een bredere groep mensen is bezig met duurzaamheid. Als Ideewinkel kun je aangeven welke projecten er al gaande zijn en verder onderzoeken hoe deze krachten te bundelen.

Welke mogelijkheden en beperkingen zie jij voor de Ideewinkel?

Ik vond en vind het nog steeds een mooie doelstelling dat de Ideewinkel er is om mensen te helpen bij de verwerkelijking van hun duurzame ideeën. Het draagvlak voor het Ideecafé is nu groter dan in het begin. En de Ideewinkel helpt projecten op weg. Het Zoete Land bijvoorbeeld is niet op het Ideecafé ontstaan, maar mensen zijn wel op het Ideecafé met elkaar in gesprek gegaan. Vrij Groen was ook een belangrijk project. En het Voedselbos Okkerheide kan dat ook worden. Het zijn dan een soort winkels van de Ideewinkel.

En beperkingen?

Financieel is het altijd wat sappelen. De Ideewinkel werkt met vrijwilligers. Voor de continuïteit zou het fijn zijn als er een betaalde coördinator is die dan verder met vrijwilligers werkt. Maar dat werkt alleen als je een financier vindt. Op tijdelijke subsidies kun je geen coördinator structureel financieren. Of je moet een verdienmodel hebben en dan heb je een weer beroepskracht nodig om dat op te zetten.

Eigenlijk kun je dus spreken van een vicieuze cirkel.

Je moet wel kijken wat haalbaar is. Groot denken, maar klein doen, kan ook. Je kunt ook zeggen, we doen wat wij kunnen, zonder onszelf voorbij te lopen. Dat is heel belangrijk. Vooral als trekker van een project is het belangrijk dat je je grenzen aan geeft.

Is dat de reden, waarom jij ook geen voorstander bent voor een fysieke winkel, een écht duurzaamheidscentrum dus.

Ja, dat klopt. Als je een gebouw beheert, dan moet je daarop toegerust zijn, qua bemensing en financiën. Daar gaat dan heel veel aandacht in zitten en dat leidt af van je eigenlijke doelstelling.

Heb jij het idee gehad, dat je verbinding kon brengen in de Ideewinkel?

Eh verbinding brengen was niet nodig. Het was een leuk bestuur, een leuke club mensen bij elkaar. Af en toe was de communicatie met de gemeente wat moeizamer. Het was erg leuk om te zien dat er altijd wel mensen daar zaten die duurzaamheid ook belangrijk vonden, maar er speelden ook andere krachten. Gelukkig kwam duurzaamheid steeds meer in de belangstelling te staan bij een meerderheid van de gemeente.

Wat heeft de bestuursfunctie jou persoonlijk gebracht?

Ik heb ontzettend veel geleerd. De natuur is een steeds grotere rol in mijn leven gaan spelen. Ik werd omringd door mensen die hierover heel bevlogen waren en veel kennis hadden. Die passie had ik ook, maar nu weet ik er veel meer van af. We hebben op Vrij Groen bijvoorbeeld een cursus permacultuur gevolgd en daar leerde ik stoeptegels door midden slaan om een kruidencirkel te maken. Ik ben nu vogelaar, niet alleen door de Ideewinkel, maar het heeft mij wel gestimuleerd. En dit jaar heb ik nog voor het Oeverplantenproject, waar Jacqueline Henrot ontwikkelaar en trekker van is, de beplanting van een aantal oevers in kaart gebracht

<https://sites.google.com/view/oeverplanten/> Mijn abstracte belangstelling voor duurzaamheid is meer veranderd naar het doen. Duurzaamheid en natuur is niet hetzelfde.

Heb jij nog iets kunnen doen vanuit de Denk- en Doetank Burger Overheid voor de Ideewinkel?

Een groepje Leidenaars, waaronder ik hadden in 2012 de denk- en doetank opgericht. Wij wilden onderzoeken en tips aandragen hoe de lokale burger- en overheidsparticipatie beter vormgegeven konden worden. In 2013 organiseerden wij tijdens een Groene Ideecafé avond een conferentie over dit onderwerp met een aantal partijen uit de stad én de gemeente. Het was een druk bezochte avond, wel tachtig mensen deden hieraan mee. Onder het genot van quiches van atelier 'Uit de Kunst' maakten zij eerst met elkaar kennis, waarna er een informatie- en discussieavond was. Er kwamen twee dingen samen bij elkaar: hoe te acteren als burger bij een burgerinitiatief en hoe kun je hiervoor de juiste persoon bij de gemeente vinden en hoe kun je als gemeente zelf acteren? Een

mooi rapport van de Raad voor het Openbaar Bestuur, die zich verdiept had in hoe je als overheid kon acteren bij burgerinitiatieven, was daarbij onze inspiratiebron. Ben van Leeuwen heeft van deze avond nog een film gemaakt: <https://www.ideewinkel.nl/beeld/film/>.

Ook nu is deze vraagstelling actueel, kijk maar naar dat een aantal wijkverenigingen de samenwerking met de gemeente heeft opgezegd. Tegelijkertijd speelt de vraag hoe wij als Ideewinkel meer burgers warm kunnen krijgen voor lokale duurzaamheid. Heeft de conferentie nog wat opgeleverd?

Het is als overheid belangrijk om te kijken welke rol je moet toepassen. Bij eenvoudige kwesties past een faciliterende rol, bij kwesties waar andere burgers last krijgen van een initiatief, past de rol van regisseur beter. Op de conferentie was het goed dat de verschillende partijen met elkaar gepraat hebben. Het is lastig om van deze eenmalige actie daarvan een effect te meten. Ik vond het wel leuk om te doen!

Heb jij nog meer voor de Ideewinkel gedaan en wat was de reden dat jij met de bestuursfunctie stopte?

Na het vertrek van Margje Vlasveld in 2014 werd Ckees van Oijen de projectleider van het Ideecafé. Tijdelijk heb ik hem geholpen bij een aantal activiteiten, totdat er genoeg vrijwilligers in de werkgroep zaten.

Het werd heel druk op mijn werk. En ik houd erg van niets doen, lekker wandelen, lezen en doen, en mijn eigen tijd indelen. Dat lukte niet meer. Vier jaar besturen was ook mooi. Dat was de reden dat ik in maart 2016 gestopt ben met mijn bestuurdersrol. Nu ben ik bij de Ideewinkel betrokken als projectleider van de leesclub Filosofie van de Duurzaamheid.

Vertel daar eens wat meer over

De leesclub is vanaf 2015 actief. Ik lees heel graag, ook filosofische boeken. Bij mij ontstond het idee om een filosofische leesclub op te richten rondom het thema duurzaamheid. Ik heb David Renes, hij is filosoof en had Adriaan in het bestuur als secretaris opgevolgd, gepolst voor het gespreksleiderschap. Dat wilde hij graag doen. Tot nu toe hebben wij vooral filosofische boeken gelezen die gaan over natuur en klimaat. Duurzaamheid in engere zin. Om praktische redenen hebben wij gekozen om als project te fungeren binnen de Ideewinkel. We kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van de website. Ook vormt het een leuke tegenhanger ten opzichte van de andere projecten. We hebben geen ambitie, zijn niet van het rendementsdenken, we doen het louter voor onszelf. Ik hoop dat de deelnemers er wat aan hebben.

Je bent nu gepensioneerd. Heb jij nog iets wat jij vreselijk graag zou willen doen? En hoe kijk jij naar de toekomst op het gebied van duurzaamheid?

Ik kan mij voorstellen dat ik nog wel eens wat ga oppakken.

Op het moment doe ik wat ik fijn vind. Ik vind het heerlijk wonen in de Merenwijk: kom veel buiten, maak veel wandelingen. Ik ben graag bezig in onze eigen tuin en bestudeer dan hoe de natuur zich daar ontwikkelt. Zo vraag ik mij af of ik niet heel toevallig beerdiertjes heb opgesloten in het mostuintje dat ik aan het maken ben. Een beerdiertje is een fantastisch beestje, een minuscuul

prehistorisch wezentje. Bij slechte omstandigheden weet het vocht uit zijn lijfje te persen, zodat het in de slaapstand komt, om dan weer wakker te worden als de omstandigheden zich verbeteren. En dat zit zomaar om ons heen!

Ik ben een optimistisch mens. Misschien was ik vroeger wat optimistischer. Alhoewel Op alle fronten leeft nu het onderwerp duurzaamheid veel meer. Neem nu gisteravond. Op de televisie werden twee items belicht. Het journaal besteedde aandacht aan hoe er in de infrastructuur rekening wordt gehouden met het creëren van bloemrijke bermen. Aan het woord kwam een wegebouwer, die trots voorovergebogen, een plant in de berm liet zien. En op dezelfde avond werd in het nieuwe programma van Yvonne Jaspers over boeren aandacht gevraagd voor de grutto. Dat stemt mij hoopvol!